

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΣΚΙΑΣ

Ἀναμφιβόλως μάλιστα ὑπέστη ἀπώλειαν τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστῆμη καὶ ἐν γένει τὰ ἑλληνικὰ γράμματα διὰ τοῦ θανάτου τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀρίστου ἀρχαιολόγου Ἀνδρέου Ν. Σκιά.

Ὁ Ἀνδρέας Ν. Σκιάς ἐγεννήθη ἐν Καλάμαις τῷ 1861. Μερατώσας τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Καλάμαις ἐνεγράφη τῷ 1878 εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τετραετοῦς φοιτήσεως ὑποστὰς τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν τῇ 25 Ἰανουαρίου 1884 ἠξιώθη τοῦ βαθμοῦ ἀριστα.

Τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα ἔλαβε πολὺ ὕστερον ἕνεκεν πολυετοῦς ἀπουσίας ἐξ Ἀθηνῶν, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1890, ἀφοῦ πολὺ πρότερον εἶχεν ἐγκριθῆ ἡ ἐναίσιμος αὐτοῦ διατριβὴ «Λουκιανοῦ τοῦ Σαμοσατέως φιλοσοφήματα» ἀνάκδοτος καταληφθεῖσα.

Μεταβὰς εἰς Γερμανίαν ἐνεγράφη τῇ 25 Ὀκτωβρίου τοῦ 1887 εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, ἐφοίτησε δὲ καὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Λειψίας καὶ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον τοῦ Μονάχου, ἐν τῷ ὁποίῳ διήκουσε τὰς περὶ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ αἰσθητικῆς παραδόσεις τοῦ καθηγητοῦ *Reber*.

Τῇ 29 Αὐγούστου 1884 διορίσθη καθηγητὴς εἰς τὸ ἐν Καλάμαις γυμνάσιον, μετὰ δὲ ἐν ἔτος ἀπεδέχθη θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ ἑλληνικῇ ἐμπορικῇ σχολῇ. Τῇ 30 Νοεμβρίου 1895 διορίσθη ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, ὑπηρετήσας δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι οὗ διορίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου τῇ 5 Αὐγούστου 1910. Προηγουμένως εἶχε διδάξει ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς ὑφηγητὴς ἐπὶ διετίαν.

Ὁ αἰδίδιμος Σκιάς διετέλεσεν ἐπὶ μικρὰ ἔτη σύμβουλος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, ἀντιπρόεδρος τοῦ ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ λαογραφικοῦ ἀρχείου, σύμβουλος τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας καὶ μέλος πλεί-

στων ἑταιρειῶν ἐνταῦθα. Ἐπὶ τῇ 21 Ἀπριλίου 1894 ἐξελέγη μέλος τῶν ἐν Βερολίῳ, Ρώμῃ καὶ Ἀθήναις Γερμανικῶν ἀρχαιολογικῶν ἰνστιτούτων, τοῦ τελευταίου δὲ καὶ τακτικὸν τῷ 1908. Τῷ 1905 ἐξελέγη μέλος τοῦ Αὐστριακοῦ ἀρχαιολογικοῦ ἰνστιτούτου, τῷ δὲ 1892 μέλος τῆς ἐν Παρισίοις *Association pour l'encouragement des études grecques en France*. Εἶχε δὲ τιμηθῆ καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ Β. τάγματος Γεωργίου Α΄.

Ἡ ἐπιστημονικὴ συγγραφικὴ δρασίς τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρ. Σκιαῆ ὑπῆρξε μεγίστη. Ἐκ τῶν πολλῶν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφεύτων ἔργων ἀναφέρομεν τὰ σπουδαιότερα :

1. Περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου 1891. Ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις *Association pour l'encouragement des études grecques*.
2. Ἑλληνικὴ γραμματικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλλήν. σχολείων. 1894.
3. Ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ τοῦ λεγομένου γλωσσικοῦ ζητήματος. 1903.
4. Πρόχειρος ὑποτύπωσις μεταρρυθμίσεως τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας
5. Ἐπίθεσις περὶ τῆς κρίσεως τοῦ Σεβαστοπούλειου διαγωνίσματος τοῦ ἔτους 1915, 1916 καὶ 1919.
6. *Conjectanea* (*Berliner phil. Wochenschrift* 1889).
7. *Zum Gesetz von Gortyn* (*Hermes* 1889).
8. Ἐπιγραφικὰ μελετήματα (Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1890).
9. Πισυροί (ὁμοίως 1891).
10. Ἐπιγραφικὰ (ὁμ. 1892).
11. Τοπογραφικὰ Γυθείου (ὁμ. 1892).
12. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλλήν. ἀλφαβήτου (ὁμ. 1892).
13. Ἐπιγραφαὶ Γυθείου (ὁμ. 1892).
14. Συμπλήρωσις Λακωνικῆς ἐπιγραφῆς (ὁμ. 1892).
15. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ ὥς ὄργανον ἐκπαιδεύσεως. Ἐναρκτήριος λόγος ὡς Ὑψηγητοῦ (Περιοδ. Παρνασσός τομ. ΙΕ).
16. Σαστήρ (Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1892).
17. *Frore Fauna* (Ἀθηνᾶ τομ. Δ΄).
18. Ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ εἰς Θύρρειον (Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 1892).
19. Ἐπιγραφαὶ ἐκ Θυρρείου (Ἐφημ. Ἀρχ. 1893).
20. Κυπριακὰ (αὐτόθι).
21. Ἡ κοίτη τοῦ Ἰλισσοῦ (αὐτόθι).

22. Ἡ γένεσις τῆς νεοελλην. γλώσσης ('Ἐστία 1893 φ. 28).
23. Μυκῆναι καὶ Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς. (αὐτόθι φ. 157).
24. Ἐπιγραφαὶ Κορίνθου ('Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1893).
25. Ἀνασκαφὴ τοῦ ἐν Γυθείῳ θεάτρου (Πρακτικά Ἀρχ. Ἔτ. 1894)
26. Καὶ πάλιν περὶ τῆς λέξεως σαστήρ ('Ἐφ. Ἀρχ. 1894).
27. Eilesanung (indogerm. Anzeiger 1894)
28. Ἀνάγλυφα ἐκ τῆς κοίτης Ἰλισσοῦ ('Ἐφ. Ἀρχ. 1894).
29. Ἐπιγραφαὶ Ἐλευσίνος (αὐτόθι).
30. Ἀνασκαφὴ Ἰλισσοῦ (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1893).
31. Ἐπιγραφαὶ Ἐλευσίνος ('Ἐφ. Ἀρχ. 1895).
32. Ἀνασκαφαὶ " (Πρακτ. Ἀρχ. ἔτ. 1894).
33. Ἐπιγραφαὶ Ἐλευσίνος ('Ἐφ. Ἀρχ. 1896).
34. Ἀνασκαφαὶ Ἐλευσίνος (Πρ. Ἀρχ. ἔταιρ. 1896).
35. Σύμμικτα ('Ἐφ. Ἀρχ. 1896).
36. Ἐπιγραφαὶ Ἐλευσίνος (αὐτόθι 1897).
37. Ἀνασκαφαὶ Ἐλευσίνος (Πρακτ. Ἀρχ. ἔταιρ. 1897).
38. Ἀρχ. τάφοι ἐν Θερμοπύλαις ('Ἐπετηρ. Παρνασσοῦ Τόμ. Β').
39. Ἀνασκαφαὶ Ἰλισσοῦ (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1897).
40. Ἀνασκαφαὶ Ἐλευσίνος (αὐτόθι).
41. Παναρχαία Ἐλευσινιακὴ νεκρόπολις ('Ἐφ. Ἀρχ. 1898).
42. Ἀνασκαφὴ παρὰ τὸ μνημ. Φιλοπάππου (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1898).
43. Ἀνασκαφαὶ Ἐλευσίνος (Πρ. Ἀρχ. ἔταιρ. 1899).
44. Ἐπιγραφαὶ Ἐλευσίνος ('Ἐφημ. Ἀρχ. 1899).
45. Τοπογραφικὰ Βοιωτίας ('Ἐπετηρ. Παρνασσοῦ τ. Δ').
46. Ἀνασκαφαὶ ἐν Πλαταιαῖς (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1899).
47. Ἀθηναϊκαὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ βράχου ('Ἐφ. Ἀρχ. 1899).
48. Ἐλευσινιακαὶ κεραμογραφίαι (αὐτόθι 1901).
49. Ἀρχαῖον ἀλλόκοτον ὄνομα (Παναθήναια 1901).
50. Ἐλευσινιακὴ ἐπιγραφὴ ('Ἐφημ. Ἀρχ. 1900).
51. Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὴν Φυλὴν (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1900).
52. Ἔργασίαι ἐν τῷ ᾠδαίῳ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ (αὐτόθι).
53. Ἐλευσινιακαὶ κεραμογραφίαι ('Ἐφ. Ἀρχ. 1901).
54. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ ἄντρον τοῦ Πανός (Πρ. Ἀρχ. ἔτ. 1901).
55. Τύμβος προϊστορικὸς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ('Ἐφ. Ἀρχ. 1902).
56. Ἀνασκαφαὶ ἐν Κορίνθῳ, Ἐλευσίνι καὶ Αἰγίνῃ (Πρακτικά Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1902).
57. Ἀνασκαφὴ ἐν Κορίνθῳ (Πρακτ. Ἀρχ. ἔτ. 1892)

58. Ἡ ἐπίκρισις τοῦ Ξενοπούλου (Παναθήναια 1904).
59. Ξενοουδίδου ὁ Κρητικὸς πολιτισμὸς (αὐτόθι).
60. Περὶ ἐκσκαφῆς τάφων πινῶν ἐν Ἀθήναις (Ἐφ. Ἀρχ. 1904).
61. Ἐκθεσις περὶ ἀνασκαφῆς τινος ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ παρεμβεβλημένη ἐν ἄρθρῳ τοῦ Σ. Π. Λάμπρου ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμωνι, τόμ. Β' σελ. 257—265).
62. Ἀνασκαφαὶ ἐν Κορίνθῳ (Πρ. Ἀρχ. ἐτ. 1906).
63. Περὶ τῶν σχέσεων τῶν Ἀλβανῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας. (Παναθήναια 15 Ἰβρίου 1907).
64. Διόρθωσις εἰς τὸ χρονικὸν τοῦ Παναρέτου (Ν. Ἑλλην. Δ' σ. 490)
65. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Κεραμεικῷ (Πρακτ. Ἀρχ. ἐτ. 1907).
66. Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀμύκλαις (αὐτόθι).
67. Περὶ ἐπικρατήσεως τῆς δημώδους ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ (Παναθήναια 1910).
68. Περὶ τοῦ ὀνόματος Carbone τοῦ Ἀλφειοῦ (Ν. Ἑλλ. Ζ σ. 91—93).
69. Λόγος ἐναρκτήριος τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεών του, τῇ 1 Ἰβρίου 1910 (Παιδαγωγ. Δελτίον Ε').
70. Ἀνασκαφαὶ ἐν Πύλῳ (Πρακτ. Ἀρχ. ἔταιρ. 1909).
71. Περὶ διωσώσεως τοῦ δίγαμμα ἐν τῇ νεοελληνικῇ λέξει (Ἐπιστ. ἔπετηρ. τοῦ Ἑθν. Πανεπιστ. 1910).
72. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει (Πρακτ. Ἀρχ. ἔταιρ. 1910).
73. Τοπογραφικὰ καὶ ἐπιγραφικὰ τῶν ἐν Μεσσηνίᾳ Φαρῶν καὶ τῶν πέριξ (Ἐφημ. Ἀρχ. 1911).
74. Τοπωνυμῖαι Καλαμῶν (Ν. Ἑλληνομνήμων Η', 96—8).
75. Ἐξηγήσεις τῶν δυσερμηνεύτων ἐπιγραφῶν (Ἀρχ. Ἐφημ. 1911)
76. Νεώτεραι ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ παναρχαίᾳ Ἐλευσινιακῇ νεκροπόλει, (Ἀρχαιολ. Ἐφημ. 1912).
77. Διόρθωσις εἰς Κεδρηνὸν (Ν. Ἑλλην. Η' σελ. 367).
78. Ἐκ Πειραιῶς ἐπίγραμμα (Ἀρχ. Ἐφημ. 1912).
79. Περὶ τινῶν ἑλληνικῶν κειμένων (Λαογραφία Δ' 315).
80. Ἡ κατάργησις τῶν σχολικῶν ἐξετάσεων (Παιδαγ. Δελτίον Ζ').
81. Περὶ τῆς προταθείσης ἀπλοποιήσεως τῆς γραφομένης ἑλληνικῆς γλώσσης (ἔπιστ. ἔπετηρίς Πανεπιστ. 1912—13).
82. Ἑτυμολογία τῆς λέξεως βολκὸς (ἔπιστ. ἔπετηρ. 1913—14).
83. Παραγνωριζομένη ἀντωνυμία τῆς ἀρχ. Κρητικῆς διαλέκτου (αὐτ.)
84. Δευτερολογία ἐπὶ τῆς ἀπλοποιήσεως τῆς γραφομένης ἑλληνικῆς γλώσσης (ἔπιστημ. ἔπετηρίς 1915—16).

85. Κριτικαὶ τινες παρατηρήσεις (Ν. Ἑλλην. ΙΓ' σελ. 160—2).
 86. Περί τοῦ ἐξελληνισμοῦ τῶν ξενοφώνων πληθυσμῶν. (Ἐπετηρὶς Φιλολ. Συλλόγου Παρνασσοῦ ΙΓ' 1917).
 87. Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πλαταιῶν (Ἀρχ. Ἐφημ. 1917).
 88. Ἡ ἀλήθεια περὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων (Τὸ Μέλλον ἐπιθεωρήσεις, ἔτος Α').
 89. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν ζήτημα (αὐτόθι).
 90. Τὸ παρὰ τὴν Φυλὴν ἄντρον τοῦ Πανός (Ἀρχ. Ἐφημ. 1918).
 91. Ἀνακοινώσεις (Ἀρχ. Ἐφημ. 1919).
 92. Σπυρίδων Π. Λάμπρος, βιογραφία (Ν. Ἑλληνομν. ΙΔ' 1920).
 Προσφώνησις ἐπὶ τῇ 25ῳίδι τῆς καθηγεσίας αὐτοῦ (αὐτόθι).
 93. Κριτικαὶ παρατηρήσεις (εἰκοσιπενταετηρὶς Κ. Κόντου).
 94. *Skyphos à figures rouges trouvé à Eleusis. (Memoires de l'Académie des inscriptions tom. VII)*
 95. Περί τοπογραφίας τῆς ἀρχαίας Κορίνθου (*Congrès international d'Archéologie 1905*).
 96. Κρίσις περὶ τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου Διγενῆς Ἀκριτῆς (ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπείας).

Πρὸς τούτοις ἐδόθησαν εἰς τὸν Γερμανὸν καθηγητὴν *Johannes Kirchner* ἀντίγραφα πολυαριθμῶν ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν ἐξ Ἑλευσίνος καὶ Ἀθηνῶν, ἵνα δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ *Editio minor* τοῦ β' καὶ γ' τόμου τῆς ὑπὸ τῆς ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημίας ἐκδομένης μεγάλης συναγωγῆς ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν (*editio minor* σελ. VI). Ὡσαύτως ἀνεκοινώθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ λεξικογραφικὸν ὕλικόν εἰς τοὺς συντάκτας τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ. (Λεξικογραφικὸν Ἀρχεῖον. tom. Ε' σελ. 341). Εἶχε δὲ ἀναλάβει τὴν ἐποπτείαν τῶν Παλαιολογειῶν καὶ Πελοποννησιακῶν ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Σπ. Λάμπρου πρὸς ἔκδοσιν τῶν ὁποίων πᾶσαν κατέβαλε φροντίδα καὶ συνετὰς ἔδιδε συμβουλὰς.

Τοιοῦτος ὁ βίος καὶ ἡ συγγραφικὴ δρασίς τοῦ ἀειδύμου Α. Σκιαῖ. Ἄλλ' ὁ Ἀνδρέας Σκιαῖ δὲν ὑπῆρξε μόνον διαπρεπὴς καθηγητὴς καὶ ἀρχαιολόγος. Μετριόφρων, μελίχιος, ἀποφεύγων πάντα θόρυβον περὶ τὸ ὄνομά του, πρότυπον τιμίου καὶ εὐνυπολήπτου ἀνδρός πρόκειται τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι διὰ τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ ἦθος καὶ τὸν ἀδαμάντινον αὐτοῦ χαρακτήρα ὑπόδειγμα ἀξίον θαυμασμοῦ καὶ μιμήσεως. Ἐν τούτῳ ἴδιᾳ ἐγκεῖται ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ Σκιαῖ, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπώλειαν, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐτονίσσαμεν, θρηνηεῖ ἀναμφιβόλως τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη καὶ τὰ ἑλληνικά καθόλου ἰγράμματα.